

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.I.], 1632-1633

Sectio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](#)

DISPVIAJO I.

De fundamento Malitiæ moralis, vbi de prima regula moralitatis.

Premittenda necessario est doctrina eius utrum actus bono
veluet e' malo, vt posca ad actum malorum in particulari
eam applicemus. q[uod] vero praevaratum esse utrum actus est
moralitas quam obligat supra actum liborum (neg. a.
ores acti liberi & morales) artus explicandum est quid sit
e' unde derivatur moralitas tangam ex iis fonte, & radice
totius honestatis vel malitia?

SCCIIJO I.

An Moralitas sit aliquis intrinsecum in actu morali?

N*on*, actus moralis in se ipso illigimus actum liborum regulam
per ratiōnē regulare seu subditum illi, vt abstineat a
varijs magnificisq[ue] ad quas hoc nōne uti solemus, in se ipso a.
significat actum qui sit liberz aduentente ratiōne ad bonitatem
vel malitiam moralēm quā p[ro]p[ter] ē in eo obli vel actu. quid
vero sit hac bonitas vel malitia ex parte obli dicens lectio[n]e
sequentia. certum ergo ē dari aliquos actus morales, eos seruit
qui s[unt] boni vel mali, laudabiles vel vituperabiles, digni premio
vel poena. certum etiam ē dari alios actus non morales, quales
sunt qui sunt a dormientibus, amantibus, vel infanticibus &c.
nunc itaq[ue] quarimus, an illus fiduciatum moralitatis ē in ea
aliquis actus ē deest aliis itaq[ue] aliquis ceterale, vel intrinsecum
actus s[unt] actibus qui morales s[unt].

Suggerimus a. actus morales alios ē elicitos a voluntate, alios imperatos, quando ē. datur eleemosyna vel occiditur
innocens nō solum h[ab]et moralitatem, hoc ē, bonitatem aut
malitiam voluntas interior dandi eleemosynam vel occidendi,
sed etiam

ad eam ipsa exterior distributio clemorina est bona, et ipsa
met realis occiso est mala. ex quinque de his actibus extorris
certum est apud nos moralitatem non esse illius extralem, quia eadem actio
exterior clemorina potest esse ex fine virtuoso, et eadem occiso exterior
potest esse in mala si occisor vel delinquens auctoritate publica.
Difficilis ergo est de actibus eliciti voluntatis qui ymmediatè
et proxime sunt morales: an hoc hanc per aliud ubi intrinsecum.

Per sentia docet moralitatem esse aliud proutum intrin-
seum est extrale actus, quare actus qui est bene maxima potuit
est idem numeri secundum suam entitatem intrinsecam sine
bonitate morali, nec ille qui est malus potuit existere sine malitia
morali. hanc tenent et pauca recentiores. sed impugnatur argu-
tio ex separabilitate, quia numerum hie actus voluntatis quo volo
commodare ad electabem non est malus moraliter guardari non debet
ad obligacionem ieiunij vel alijs alius exceptum, at ubi primum auctor
ad pugnam et prohibitionem, idem actus negat est malus si pug-
nat et malitia suam habet non est extralis huius actui.

Dicit autem advertentia ad pugnam et manere
angustum illum extrum, sed vel oboe desideriorum a voluntate cibi, vel
in sensu habere, alium autem novum voluntatis quo volit comedere.
Sed contra hoc est quod nec experimur talis in mutuo enim actus, nec apparet
necessitas, cum voluntas tenet in iure oboe omnino in libum de-
lectabilem ad electionem, tota ergo mutatio fuit ex parte illius qui coepit
advertere ad prohibitionem ad quam antea non advertebat, voluntas
vero negata nec antea fuit ad prohibitionem sed ad eum quem cibum
ad condem pugnatorem.

Dicit et pugna voluntatem ad idem obtu, pugna et prohibetur
ad bonum delectabile, nunc fuitur iam ad bonum delectabile prohibetur
ad aliorum rati, quare non est in modum ipsius variatio obtu debeat variari
actus. Sed etiam quod aliud est ad obtu non est habet aliquam variationem, alias
vero ad voluntas fuitur in illam variationem, ut e. a jumentis in deo,
si v. g. diligens Petrus qui pugna erat togato modo, est in togae, non ideo
necesse variationem dictionem quia diligens Petrum, ut e. tua dilectio
temere ad Petrum secundum se, ita nec obtu quia antea non erat vestitum
illo prohibitione apparcat nunc prohibitum, non est necepsis voluntas
fuitur etiam in illam prohibitionem, sed ut velle cibum nullus dicendo
de prohibitione, ut itaque voluntas que pugna solebat cibum trahici-
tor et habere convenienter advertentia ad prohibitionem. Imo si en-
trabit ad densitat et potius dicatur in modo deo maius volo cibum in prohibito-
re, et cibum quidem certum est variari actum, quia mutatus obtu fuisse,
cum prius

2.

cum prius vellet cibum ex solam electioem, nunc vero velut per selectio-
briorem ex legi rationatum. sed si dicere voluntas ab aliis vole-
cibum non obstante prohibitione, tunc etiam mutatur actus, ex parte
obt. maliis prout terminantis illum cibum dat varius, actus ex voluntati-
onis terminatur ad cibum prout vestitum.

3. trienius si voluntas adhuc proposita prohibitione nihil aliud di-
ceret nisi prius dicebat se habet vole cibum ex electo hisce, et tunc
liet facta fuerit mutatio in illectu proponente iam prohibitionem quan-
prius non proponebat, nolle ex iure facta mutatio in voluntate quae tenet
in idem obt. fidele et mala in ipso ante terminabat.

Præs. voluntas non est terminari nisi ad obt. ubi proponitur
et eo modo quo proponitur ab illectu. Et quando cib. non proponitur ab
illectu non prohibity, voluntas non est terminari nisi ad cibum prohibitorum,
prius a terminabatur ad cibum non prohibitorum. Quod vario ex parte obt.
terminantis actum voluntatis. *Distinguendo ma.* non est terminari
nisi ad obt. eo modo actuali quo proponitur credo, et modo accidental
nego, quando se mihi proponitur fructus in arbore sive fructum
in volendo arborum, et quando proponitur liber linteus involutus sive
velle librum non curando de linteis. ita quando proponitur cib. prohibity
est voluntas tendere ad cibum quin tendat ad prohibitionem. fatidus
tunc interpretationem, et implicite, tendere voluntatem in ipsam prohibi-
tionem, qui et vult aliquid has mepcionem cum alio implicite, et
interpretatur, ceterum velle illud animo, quod vole dicens velle indirecte,
et regim. et ideo Theologi coriter dicunt ad malitiam malitiam, et voluntas
feratur directe in illam, sed satis est si feratur indirecte.

Hac ergo sententia reiecta, sed contra docet moralitatem non
est extrinsecus, sed in intrinsecam actus, notare a. aliquod extrinsecum,
sicut a virtutinam rati ad honestatem vel in honestatem, qua
conscientia posita peti est in proprieate moralis quia a blata designatus
non est intrinsecus moralis. Non explicant exemplo relatio sacramentalis, nam
proposito termino hic paries scilicet intrinsecus similis et ablatio sermone
non dicitur intrinsecus similis, sed quoniam per additionem vel ablationem
aliquis modi intrinseci, ad quod hoc sententia intrinsecus pendas quod illa
notatur extrinsecus. Hoc sententia supponit principium falsum, scilicet
habet postea de nouo aliquam denominatio intrinsecus per solam positionem
aliquis extrinseci estne aliqua fia intrinsecus nova, quod principium
sepius impugnatur, ideo non oportet in hoc iterum memorari.

Sententia sententia docet moralitatem est intrinsecum, sed modo
intrinsecus superadditum entitati actus. Tunc a. modum aliqui volunt esse
relacionis formatatis vel disformatatis ad regulam rati, quod indicat

Zummelig

Zummelius in pienti g. 7j art. 2 disp. j. velio 3. & vel disp. 2 vel. 3.
at volunt ex gerem ordinem à tu rhaerentem actui, sed aliorum gra-
procuratar actus.

Contra hanc sentiam militat ratiōnālis, quae fieri solet
stra somnis relatis modales intrinsecas, cuius vis magis in pienti ap-
paret, nam antecedenter ad eam relationem modalem dat fundata illis relatis
E ante illam relationem iam actus & bong vel malo moraliter. Ita regis:
nam ideo resultat illa velio conformitas utrūq; iinformitatis, & ideo
actus reportur ad regulam, qd sit iusta dictamen regula. Ex qua diligatur
actus bong vel malo moraliter, quod s. aliud operet incurrari ad bonitatem
vel malitiam nisi actum illum sign iusta vel non dictamen regis
bonum datur ad ante illam relationem, scilicet ergo additur illa relatio modalis
ad moralitatem cum ante ipsam relationem iam reportat moralis.

Conformatio: qd aut ponentur ea respondeantia ab his
moralibus & iustis in ea relacio: & in fundo proximo, illis, nam morali-
bus & illis ratiōne cura hinc agit placet vel displaceat Deo, n placet a. & et si
placet ratiōne relatio falsa sed ratiōne fundo. Ex moralitate & iustitate in ipso
relatio regula: & id in fundo. Minor pot: qd illis placet vel displaceat Deo
moraliter & libere conetur ab hinc, ratiōne a. & ponitur libere proxime,
ad reporte gratiosus ergo funda sonata libere, quo ponit, relatio necessaria
resultat. Et relatio pluit alli iugiles ratiōne ratiōne fundo p libere
ponit fuit & antecedenter ad relationem iugiles ratiōne fundo
placere vel displaceare Deo. quid plus reguntur ad moralitatem. nihil
certe, qd placet vel displaceat iam iugiter bonum vel malum, absque
n erit obit complacentia vel displeasantia.

Restat ergo ut dicamus cum eis sentia moralitatem & liberam
conformatitudinem vel iinformitatem, vel indifferētiam. (n varip: in
ordine ad regulam ratiōne, hanc a. n tempore & cōtempore, vel antequite intrin-
seam actus, sed & saltem inadeguate extrinsecam, gratiosus incedit sal-
ta in obtruso divertentiam ad regulam ratiōne & indifferētiam arbitrii
ad utrumq; hanc tenet Camus apud Medina m. 7j. art. 6. Pugnas org.
29. cap. 3. Valentia org. 2. p. 13. art. punc. j. Salas in pienti tract. 7.
Org. f. sect. 2. & disp. 2. sect. 3. & disp. 3. sect. j. 2 & j. 3. ubi a fuit quam-
plures fethores & vobis expressa s. Il. supra g. 7. art. 2. d. j. ubi doceat
hanc denominacionem sicut deponit apud aliquo extrinsecos, necat etiam depon-
mendo equalis & inqualis & alii similes provenient partim ab aliquo
extinkcio.

Ratiōne prior sumitur ex dictis, qd moralitas actus
actum ex liberum. & cōformem vel difformem ratiōne adiuncta ad debi-
tum honestatis. actum s. & cōformem vel eo modo vel difformem &c,
includit

includit ictum in oblio aliquod extrinsecum est, nam et differentiam
v. q. exterioris circa hoc oblio circa quod non dicitur non debere versari. autem
itaq; e intrinsecum est, et exterior versus circa hoc oblio circa quod non dicitur
non debere versari, non est illi intrinsecum quod non dicitur non debere debitum
non tendendi in tale oblio, quare si non in manu est inadversitatem non dic-
taret voluntus tenderet in illos oblos sed non est differentia nisi sibi cognoscatur
rebus exteriori actuali eradicatio ratiocinii. item libertas seu indifferentia
non est necessario intrinsecum huius actus, ut sit et sufficiens de libertate
moraltas completa non adiquat intrinsecum exterioris ipsius actus.

Obseruant aliqui quod a sensu intellectuali non dicitur vera vel falsa
per denominationem extrinsecam ab oblio ad per suam entitatem & summa
libertatis voluntatis non debent esse boni vel mala per denominationem ab
aliquo extrinsecio neque idem entitatem intrinsecam. Negantibus
universitatemque est, quantum, quod a sensu intellectuali dicitur vera vel falsus
per denominationem sumptus partialiter ab oblio extrinsecus & similiter
dicuntur ducere de aucta voluntati bono vel malo. At si stat ex oblio in
faciam cap. de rubra dicens: ab eo quod res est vel non est proprietas dicitur
vera vel falsa; et ea ratio ipsa quando est probabilitas iudicio Petrum
eum in foro meum iudicium mentale idem est in sua entitate ducere
Petrus sit auctor in foro iure fortasse relinquens forum nullum est, datur etiam vox
intra rem sensum meo intellectu que potest variare, proportionem illius gesti, cum
in utroque casu ego auctor ex istam conjecturus & motus que habeo ad
reputandum, cum ergo aucto meo proponam in utroque casu idem sit, donec etiam
ubat esse aucto meo, quod idem meus idem semper est utrumque facere iudicem. autem
utrum est utrum nihil aliud est quam affirmare Petrum esse in foro
grandio Petri est in foro, ita pars est de cetera huius aucti auctor et affirmare
Petrum esse in foro est hoc ipsum non quando est falsus, sed vero pars auctor
Petrum reprobare in foro non est de cetera huius aucto, sed aliquis auctor
et extrinsecum, quod quanto proprio mea est vera, est quo oblio est falsa.
Petrum in proportione voluntatis claram appareat, quae certe per se extre-
mam oritur in sua entitate quando est vera, et quando est falsa. hoc ergo
de veritate et falsitate supponit, ex profundo et tunc nuppono in lib.
de ha. optimus inde agit detinuntur de idem dicendum de bonitate
et malitia actuum voluntatis, in quibus eadem significatione non, nam
sunt hanc proportionem est falsa et affirmare hoc oblio existere
non vera, non exhibet a parte rei; sic hunc actum est malum et amplecti
hoc oblio est reprobatur ab intellectu, quare si uero falso inveniatur aliquod
extrinsecum proportioni, ita thalitria moralis debet includere aliquod
extrinsecum voluntati.

Sed rora viginti, quod in intellectu negari non possunt quin post dani
aliqui

4

aliqui acti qui per suam etiam sunt veri, tales e. Et oes acti fidei
natura e. fortasse oes cognitiores intuitiva. Ex similitudin voluntate
poterunt e. aliqui acti qui per suam etiam sunt mali moraliter
vel boni moraliter, si aliqui ex impossibilis, cur n dicimus oes acti mo-
rales voluntatis habere talen etiam per suam regimur obviis utrumq,
ad ut approbatum vel reprobatum a regula ratio. Si mox ex exemplo
rebrogatur iste, sicut e. in illis tamen regimur oes acti veros e. ex voluntate
veros, ex quod aliqui sunt etiam per se ipsa hinc in voluntate est aliqui
acti morales etiam per se boni vel mali, inde fieri oes debere e. etiam
terbonos vel etiam mali malos moraliter.

terbones vel ceteraliter malos moraliter.
Dixi tamen in reliquo bonitatem et malitiam moralem et sen-
tientiam insinuare et ceteralem abevis ut alibi non a modo ab ea quodlibetone
an sit aliquis longe ceteraliter longe et aliquis ceteraliter malus, et vero
aliquis longe potest fieri malus vel saltum in longe, et aliis malis fieri non malis,
de quo nunc magis infra.

de quo nunc infra. *Alio post ex obiecto nostra via, quia scilicet bonitas mora-
lis placet Deo & malitia moralis displaceat eum, sed non impingit Deo
advertentia ipsius, sed sola extensio alicui voluntatis & voluntatis non deno-
minus mala vel bona ab advertentia ratiocinis sed a sua entitate.
At hoc non arguitur dicens patris supra agentes de actu fibero voluntatis.*

Quarant alii in scien: utrum actus bono moralis est
actus malo reuocant uniuocè in ratiōne actus moralis. R̄co dubitandi &
duplex iuxta actus moralis alijs e poniuntur, alijs privativis in sentia
qua rēdit iuram omnimonem liberam poni h̄c. & privatio n̄
est dari neq; uniuoces. Z̄sāe, qā malitia moralis existit in pri-
uacē bonitatis moralis & bonitatis e malitiae morali & datur neq;
coris uniuocq; moralitatis, qā c̄t coris ente & n̄ enti.

Si h[ab] affirmatur, ad ipsam rationem dubitandi negari-
mus iam nra illam sentiam, et h[ab]i ex exercitium libertatis
debet esse aliquo positivum. ad 2am infra dictem malitiam ratione
fundatam esse aliquod positivum physicum, unde quicquid est de malitia
foali, poterit dari receptus coris virtutis et maiestatis fundativerum
ceteris, nam etiam in contraria actis malo per suam entitatem
continuam debet esse fundativerum malo ante priuacionem bonitatis qua
sequitur, ut ibi videtur.

Potes: quis ut illud positum in quo meniunt bonites
et malitia moralis, rei conformitas et disformitas? De eis fidam,
zoni atque abstrahens ab utrigenius illius et abstrahitur a rei
imitatione et dissimilitudine. Et a illius dicatum appellari
requisitus per rationem dictantem a hinc et malum et bonum.

retes obtemperio: per quid constitutur virtus obtemperio ratione boni vel
mali moraliter? De hoc diuina sectione regenti.

SECCIO II

Per quid constitutur obiectum in ratione boni vel mali,
in ordine ad regulandas actas voluntatis?

Ratio dubitatio est, si difficultas est ratare circulum in bonitate &
maliitia maliis moraliter declarandi, quando e. petim: cur volitio
furandi sit mala. Demq; qd obtemperio ratione furum etiudum,
quando vero potest poterit cur actio cetera furti usq; mala dicta
qd obtemperio voluntate mala, alioquin si objecto a voluntate bona
vel pno divergentia ad prohibitionem aut malitiam illae actio externa
n; fuisse mala nec peccatum. Cyprian actus externa secundum te exponit
sindendo a voluntate interna n; mala, nunquam ergo declarata
quid sit illud ultimum ex quo iuste radicaliter orbita bonitas & maliitia
qua est in actibus inter nos vel externis.

Hac difficultas dixi. Theologos nam in diversis sen-
tentiis, quam diversos modos candem rem declarandi, ois e. rument
in secunda ex parte obtemperio prout & constitutur ad actu, ali-
qua bonitas vel maliitia obiectiva, qua sit ipsa ratio moralitatis
qua regent, in actu ita ut obtemperio antecedenter ad actuum sit bonum per
modum obtemperio voluntio potest sit bona moraliter, qd tendit ad obtemperio
bonum obiectum, scilicet ipsum obtemperio actus externus quatenus
ex actione procedat ab illa voluntate bona, sit iam bonum in ipsum
obiectum. Ad similitudinem huiusmodi denuo ex voluntate bona
a qua impetratur. An vero illa bonitas obiectiva, qua tenet se ex
parte obtemperio antecedenter ad actu, dicenda sit bonitas maliis vel maliis,
qd quodlibet de non. nihil quidem appellatur bonitas moralis funda-
mentalis seu obiectiva, illa e. sola idem sufficit ad substantiam
eam actionem n; elicere in genere moris, donec procedat voluntio libera
qua ad illam bonitatem terminetur, qua voluntio habet veniam bonita-
tem moralis & simpliciter tenet ad genus moris, qd simpliciter est digna
laude & pno. hoc ergo supposito, de quo n; videlicet dubium, difficultas
tota & inexplicans illa coniuncta fundamentalis seu obiectiva, qua tenet se ex
parte obtemperio, ita ut n; includamus in illa bonitatem fidem moralis
qua postea dirigatur a voluntione.

Prima sententia est, mali regula, ex qua iuste orbita bonitas vel
maliitia moralis, est legem aeternam, illa ex obtemperio mali, qua sit ratio
legem illa bona, qua ex iusta legem, illa mali differentia, qua ne pro-
cipiantur.